

Arkadiusz Bugaj

Atlas historyczny. Gimanzjum. Dodowany do podręcznika OPERON, 2013.

RECENZIJĄ

Žemėlapių turinys apima „Ilgąjį XIX amžių“ (1797 – 1918 metus). Viso yra 15 žemėlapių. Žemėlapiai labai gerai paruošti vertinant juos iš techninės pusės: labai aiškūs atžymėjimai: punktiniai, linijiniai ir paviršiaus. Kiekvienas iš žemėlapių turi tekstinę temos anotaciją, kurioje pristatomi svarbiausi temos įvykiai, veikėjai ir datos. Lengvai skaitomos legendos. Kiekvienas žemėlapis turi temą iliustruojančią vaizdinę medžiagą: portretai, paveikslai/ nuotraukos atspindinčios istorinius įvykius, procesus. Be to šalia iliustracijos dažnai – pridedamas iliustraciją paaiškinantis tekstas. Kai kuriuose žemėlapiuose, ypač kai kalbama apie industrializaciją bei kitus modernizacijos reiškinius, naudojami grafikai, diagramos ir lentelės.

Kaip žemėlapiuose yra fiksuota Lietuva?

Iš esmės, jokių priekaištų dėl turinio atlasui neturiu. Lenkijos Karalystės teritorija visuose žemėlapiuose labai aiškiai atžymėta ir Lietuvos, buvusios LDK žemių teritorija „nesisavinama“ kaip kad buvo ankstesnių metų žemėlapiuose. Naracijose centre yra Lenkija. Tačiau, pavyzdžiui, kai - atvaizduojami 1830 – 1831 metų sukilimo veiksmai, Antano Gelgaudo korpuso žygis, kaip ir mūšis prie Vilniaus (Verkiai), yra pažymėtas kaip veiksmai vykę už Lenkijos Karalystės sienų. Pažymėti ir sukilėlių tokie veiksmų punktai kaip Raseiniai, Kėdainiai, Rykontai. Pažymėtina, kad šiame žemėlapyje yra specialus „langelis“, kuris yra tam tikru šio žemėlapiu priedu. Jame smulkiau atvaizduota sukilimo raiška Lietuvoje. Šalia minėtųjų čia dar pažymėti kaip svarbūs sukilimo punktai Šiauliai, Panevėžys, Pabradė.

Lietuva matoma ir 1863 – 1864 sukilimui skirtame žemėlapyje (9 žemėlapis). Jis parengtas vadovaujantis tais pačiais principais kaip ir pirmasis. Pažymėti svarbiausi sukilimo punktai: Rudnikai, Vilnius, Kaunas, Lida, Gardinas. Prie punktų įrašytos aukščiausių sukilimo vadų pavardės: Konstantinas Kalinauskas, Zigmantas Sierakauskas ir t.t.

Apskritai paėmus, atlase pateikiama informacija derinama su minėto vadovėlio tekstu bei užduotimis. Manau, kad atlasas – efektyvi priemonė istorinių žinių įsisavinimui ir suvokimui.

Vilnius, 2017 m. gegužės 6 d.

Rimantas Miknys